

Sygn. akt II AKa 149/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSA – Jerzy Leder (spr.)

Sędziowie: SA – Anna Prokopiuk

SA – Zbigniew Kapiński

Protokolant: – st. sekr. sąd. Anna Grajber

przy udziale Prokuratora Danuty Drösler

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2013 r.

sprawy E. F.

*w przedmiocie odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,
wynikłą z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania*

na skutek apelacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego W. P. w. W.

z dnia 27 lutego 2013 r. w sprawie o sygn. akt V Ko 62/12

- 1. utrzymuje w mocy wyrok w zaskarżonej części, uznając apelację za oczywiście bezzasadną,*
- 2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. M. – Zespół Adwokacki nr (...) w W. 120 (sto dwadzieścia) zł oraz 23% podatku VAT, tytułem udzielonej z urzędu pomocy prawnej E. F. w postępowaniu apelacyjnym,*
- 3. kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.*

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy W. P. w W. wyrokiem z dnia 27 lutego 2013 roku zasądził od Skarbu Państwa na rzecz E. F. kwotę 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) wraz z odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia, w pozostałym zakresie wniosek oddalił, kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. M. kwotę 206,64 zł (dwieście sześć złotych sześćdziesiąt cztery grosze) brutto tytułem zastępstwa prawnego z urzędu wnioskodawcy.

Apelację od tego wyroku złożył pełnomocnik wnioskodawcy, zaskarżając wyrok na korzyść wnioskodawcy E. F. w części dotyczącej oddalenia wniosku E. F. o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie ponad 20.000 zł i w części dotyczącej odsetek (pkt I wyroku) oraz w części dotyczącej oddalenia wniosku E. F. o zasądzenie odszkodowania w kwocie 60.000 zł (pkt II wyroku).

Podstawę apelacji stanowią zarzuty:

1. obrazy przepisów prawa materialnego art. 445 k.c. i art. 481 k.c. przez ich niezastosowanie,
  2. obrazy przepisów postępowania art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k. przez dokonanie niewłaściwej oceny ustalonych i istotnych okoliczności stanowiących postawę do zasądzenia odszkodowania w kwocie 60.000 zł i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w kwocie 50.000 zł,
  3. obrazy przepisów postępowania art. 170 § 1 k.p.k. i art. 193 § 1 k.p.k. przez bezzasadne oddalenie wniosku pełnomocnika wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry,
- co miało wpływ na treść wyroku.

Wniósł:

I. o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I i w pkt II przez:

1. podwyższenie zasądzonej od Skarbu Państwa na rzecz E. F. kwoty 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia do kwoty 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 1 grudnia 2003 r.,
2. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz E. F. kwoty 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 1 grudnia 2003 r., ewentualnie
3. o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania,
4. o zasądzenie na rzecz adw. W. M. wynagrodzenia z tytułu reprezentowania z urzędu wnioskodawcy E. F. w postępowaniu apelacyjnym, gdyż w całości opłaty nie zostały zapłacone.

Sąd Apelacyjny zważył:

Argumenty zawarte w apelacji pełnomocnika wnioskodawcy uznać należy za nietrafne, a apelację za niezasadną i to w stopniu oczywistym.

Na wstępie stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy w staranny i wnikliwy sposób przeprowadził postępowanie dowodowe w sprawie, a każdy z ujawnionych w toku przewodu sądowego dowodów poddany został wszechstronnej analizie. Ocena ta uwzględnia wzajemnie odniesienia poszczególnych dowodów, czy wręcz zmieniający się kształt dowodu w trakcie trwania postępowania, respektuje jednocześnie dyrektywy zawarte w art. 7 k.p.k., biorąc pod uwagę każdorazowo wskazania wiedzy, reguły logicznego rozumowania i zasady doświadczenia życiowego. Ocena dokonana przez Sąd I instancji, której szczegółowy wyraz znalazł się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, uznana być zatem musi za ocenę swobodną, o której mowa w art. 7 k.p.k. i jako taka pozostaje pod ochroną tego przepisu. Kontrola apelacyjna nie wykazała, aby Sąd I instancji przekroczył granice swobodnej oceny dowodów w kierunku oceny dowolnej; nie stwierdzono też w rozumowaniu Sądu Okręgowego, przedstawionym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w sposób odpowiadający wymogom określonym w art. 424 k.p.k. luk lub błędów o charakterze logicznym lub faktycznym, które mogłyby stanowić podstawę ewentualnych korekt wyroku.

Instytucja naprawiania szkód wynikłych z wadliwych decyzji karnoprosesowych, zawarta jest w Rozdziale 58 k.p.k. Idea ta znalazła odbicie już w Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych ONZ z 1966 r., który w art. 14 ust. 6 stanowi, że „każdemu skazanemu prawomocnie za przestępstwo, który odbył karę w wyniku takiego skazania, a następnie został uniewinniony lub ułaskawiony na tej podstawie, że nowy lub nowo ujawniony fakt dowiódł, iż nastąpiła pomyłka sądowa, przysługuje odszkodowanie”. Art. 9 ust. 5 Paktu stanowi zaś, że prawo do odszkodowania ma też „każdy, kto został pokrzywdzony przez zatrzymanie lub aresztowanie niezgodne z prawem”. Podobne zapisy zawarte zostały w art. 5 ust. 5 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz w art. 41 ust. 5 Konstytucji RP.

Odszkodowanie, o którym mowa w Rozdziale 58 k.p.k., jest roszczeniem o charakterze cywilnym, które jednak dochodzone jest w trybie procesu karnego. Należy przy tym wyraźnie zaznaczyć, że odszkodowanie obejmuje:

- naprawienie szkody w ujęciu prawa cywilnego, tj. poniesionych strat (*damnum emergens*) i utraconych korzyści (*lucrum cessans*),
- zadośćuczynienie za krzywdę doznaną w wyniku niesłusznego skazania lub pozbawienia wolności (art. 552 § 1 k.p.k.).

Po tych uwagach natury ogólnej, pora przejść do omówienia zarzutów apelacji. Nietrafny jest zarzut obrazy prawa materialnego zawarty w pkt 1 apelacji. Z obrazą prawa materialnego mamy do czynienia wówczas – jak wielokrotnie podnosił Sąd Najwyższy (por. wyrok z dnia 20 maja 1998r., Prok. i Pr. 1998/10/16, z dnia 6 lutego 1997r., Prok. i Pr. 1997/7-8/16, z dnia 26 czerwca 1996r., Wokanda 1996/11/15, z dnia 12 października 1983r., OSNPG 1984/4/34), ... **gdy do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego została zastosowana nieprawidłowa subsumpcja prawna (to jest sąd zastosował niewłaściwą kwalifikację prawną lub też nie zastosował przepisu, który winien był zastosować), bądź też dokonał wadliwej wykładni zastosowanego prawa”.**

W realiach rozpoznawanej sprawy sytuacja taka nie występuje. Sąd Okręgowy nie tylko bowiem prawidłowo ustalił stan faktyczny, ale także zastosował do niego prawidłową subsumpcję prawną, to jest zastosował właściwą kwalifikację prawną, a w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dokonał prawidłowej wykładni zastosowanego prawa. Podzielając w pełni uwagi Sądu meriti w kwestii dokonanych ustaleń faktycznych związanych z ukształtowaniem wysokości zasądanego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę zawartych na s. 7 – 8, wystarczy dodać, co następuje. Bezpornym jest, że ocena rodzaju doznanej, w związku z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem, krzywdy jest trudna do skonkretyzowania w formie pieniężnej. Na rozmiar krzywdy, a w konsekwencji na wysokość zadośćuczynienia składają się cierpienia fizyczne i psychiczne, których rodzaj, natężenie i czas trwania należy każdorazowo określić w okolicznościach konkretnej sprawy. Wysokość zadośćuczynienia nie może oczywiście stanowić zapłaty symbolicznej, ale z drugiej strony nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy; musi być „odpowiednia”, tj. utrzymana w rozsądnych granicach przy uwzględnieniu krzywd poszkodowanego. Bezpornym jest, że ustalenie, jaka kwota jest „odpowiednia”, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego, nie może to być jednak uznanie dowolne, a musi uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy i opierać się na czytelnych kryteriach. Wszystkie te okoliczności i kryteria w sposób bezbłędny wziął pod uwagę Sąd pierwszej instancji, czemu dał wyraz prawidłowo kształtując wysokość zadośćuczynienia. Zarzuty apelacji zawarte w pkt 1 stanowią jedynie nieudolną polemikę w tej materii, z którą nie sposób się zgodzić. Wszystkie bowiem okoliczności w tej kwestii zawarte w uzasadnieniu apelacji nie umknęły uwadze Sądowi pierwszej instancji; zbędnym jest więc ich ponowne przytaczanie.

Oczywiście niezasadny jest także zarzut opisany w pkt 2 apelacji .

W kwestii odszkodowania za poniesioną szkodę, konieczne staje się w tym miejscu przypomnienie, że w piśmiennictwie i bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono stanowisko, iż szkoda wynikająca z niesłusznego tymczasowego aresztowania – jak bezbłędnie ustalił Sąd pierwszej instancji - nie jest sumą utraconych zarobków, lecz różnicą między stanem majątkowym, jaki by istniał, gdyby poszkodowanego nie uwięziono, a stanem rzeczywistym w chwili odzyskania wolności. „Powstanie i rozmiar takiej szkody zależne są od tego, czy i jakie poszkodowany miał możliwości zarobkowe, gdyby pozostawał na wolności, i w jakim zakresie byłby je rzeczywiście wykorzystał, jakie wydatki poniósłby na utrzymanie własne i rodziny, wychowanie i kształcenie dzieci, na potrzeby kulturalne, rozrywkowe i inne, czy i ile poświęciłby na oszczędności lub zwiększenie trwałych składników majątku, na jakie mógłby być narażony straty” (wyrok SN z dnia 18 sierpnia 2000 r., II KKN 3/98, Prok. i Pr. 2000/12/12; J. Waszczyński, Odszkodowanie za niesłuszne skazanie i bezzasadne aresztowanie w polskim prawie karnym, Łódź 1964; S. Stachowiak: Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie i zatrzymanie w kodeksie postępowania karnego, Prok. i Pr. 1999/1/59).

Wszystkie te okoliczności trafnie wziął pod uwagę Sąd meriti w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na s. 2 – 3 i 6 – 7, wprowadzając zasadny wniosek, iż E. F. w wyniku tymczasowego aresztowania nie poniósł żadnej szkody, przeto oddalił wniosek w tej części. Zarzuty apelacji stanowią jedynie polemikę z poczynionymi ustaleniami, z którymi nie

sposób się zgodzić. Podkreślić wreszcie należy – co zdaje się umknęło uwadze skarżącego - że **w postępowaniu o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie ciężar dowodu spoczywa na stronie wywodzącej z określonego twierdzenia określone skutki prawne.** Jeśli zatem, zdaniem autora apelacji, wnioskodawca poniósł szkodę w kwocie 60.000 zł, przeto zobowiązany był, pod rygorem ujemnych skutków procesowych, przedstawić dowody, uzasadniające takie żądanie. Dowody takie nie zostały wprowadzone do toczącego się procesu na żadnym jego etapie, przeto żądanie apelującego, jako gołosłowne, zasadnie Sąd Okręgowy w. W. oddalił w całości.

Nietrafne są także zarzuty apelacji opisane w pkt 3 odnoszące się do – zdaniem apelującego – bezzasadnego oddalenia wniosku pełnomocnika wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry na okoliczności wskazane we wniosku. W tej materii Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu meriti zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na s. 3 – 4. Argumenty tam zawarte jako wystarczające, nie wymagają rozszerzenia, jako że i apelacja nie dostarcza nowych.

Wreszcie zupełnie nietrafny jest zarzut apelacji odnoszący się do nieprawidłowego zasądzenia ustawowych odsetek od zasądzonego roszczenia. Zdaniem skarżącego odsetki winny być zasądzone na podstawie art. 481 k.c. od dnia zwolnienia z aresztu (s. 4 apelacji) a nie od uprawomocnienia się wyroku. Jakkolwiek żaden z orzekających w rozpoznawanej sprawie sądów (po raz trzeci), nie zajął stanowiska w tej materii, przywołując trafnie ogólny przepis art. 554 § 2 k.p.k., to zważywszy na podniesiony zarzut, podnieść należy, na co nie zwrócił uwagi autor apelacji, iż w sprawach o roszczenia przewidziane z ustawy lutowej i z rozdziału 58 k.p.k., sąd uwzględniając wniosek, zasądza od Skarbu Państwa odszkodowanie wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia zasądzającego tę należność - uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 1991 roku, I KZP 35/91, OSNKW 1992/3 – 4/26 wraz z szeroką argumentacją zawartą w uzasadnieniu tej uchwały, której nie wypada w tym miejscu przytaczać. Autorowi apelacji jako podmiotowi kwalifikowanemu, znana jest bowiem z pewnością teza tej uchwały, jak i jej uzasadnienie, lecz tylko przez nieuwagę, umknęła jego uwadze.

Za obronę z urzędu orzeczono na podstawie §14 pkt.6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie ... Dz. U. nr. 163, poz. 1348.

Z tych wszystkich względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., orzekł jak w wyroku, kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa, bowiem zgodnie z art. 554 § 2 k.p.k. postępowanie w tego rodzaju sprawie jest wolne od kosztów.